

NOȚIUNI DE SISTEMATICĂ

Sistematica este știința care se ocupă cu recunoașterea, denumirea și clasificarea plantelor în grupuri, categorii sau unități sistematice de diferite valori, numite **taxoni**.

Metodele de lucru utilizate pentru această clasificare se bazează pe cunoștințele de morfologie și anatomie, pe cunoașterea evoluției și adaptării plantelor la mediu, dar și pe studierea fosilelor, care permit stabilirea unor legături filogenetice între grupele de plante.

Principalele obiective ale sistematicii sunt legate de: stabilirea unităților sistematice (a taxonilor), nomenclatura plantelor (denumirea științifică) și de sistemele de clasificare folosite în etapa actuală de dezvoltare a științei.

Unități sistematice (taxoni)

În funcție de asemănările și deosebirile, respectiv de gradul de înrudire, plantele sunt grupate în unități sistematice, numite **taxoni**. Taxonul de bază în clasificarea plantelor este **specia**.

Există taxoni **supraspecifici** (mai mari decât specia) și **infraspecifici** (mai mici decât specia).

Taxonii supraspecifici

Taxonii superiori speciei, în ordine ierarhică sunt: **genul, familia, ordinul, clasa, încrângătura și regnul**.

Genul cuprinde una sau mai multe specii strâs înrudite între ele, cu câteva caractere comune importante, cum ar fi tipul de fruct (drupă), exemplu la genul *Prunus*. Pentru gen se folosește terminațiile **us, a, um**, etc. (ex: *Pinus*, *Picea*, *Equisetum*)

Familia cuprinde unul sau mai multe genuri înrudite, cu unele caractere asemănătoare, cum ar fi organizarea florii. Pentru familie se folosește terminația **aceae**, ex. *Fabaceae*, exceptând unele familii care au terminația **ae** (ex. *Nymphaea*)

Ordinul încadrează una sau mai multe familii înrudite, cu un anumit număr de caractere comune. Terminația pentru denumirea ordinului este **ales**, exemplu *Fabales*.

Clasa cuprinde mai multe ordine, cu mai puține caractere comune, dar cu valoare sistematică mare. Terminația pentru denumirea clasei, la plantele superioare, este *opsida* sau *atae*, de exemplu *Magnoliopsida* = *Dicotyledonatae*.

Încrengătura este taxonul cu valoare sistematică foarte mare, include mai multe clase, cu puține caractere comune. Terminația pentru încrengătură este *phyta*, exemplu *Spermatophyta*.

Regnul încadrează toate încrengăturile care s-au desprins dintr-un strămos comun, având valoarea sistematică cea mai mare, exemplu Regnul *Plantae*.

Pe lângă aceste unități sistematice principale, uneori se mai folosesc unități sistematice intermediare, cum ar fi: *subregnul*, *subîncrengătura*, *subclasa*, *subfamilia*, *tribul*.

Taxonii infraspecifici

În cazul plantelor spontane, se întâlnesc următorii taxoni infraspecifici: **subspecia, varietatea, forma.**

Subspecia se caracterizează printr-o serie de însușiri morfologice proprii, ereditare și printr-un areal distinct (ex. *Anemone nemorosa* ssp. *nemorosa* – floarea paștilor, care prezintă rizomii bruni)

Varietatea prezintă câteva caractere morfologice proprii, ereditare (ex. *Robinia pseudoacacia* var. *rectissima* – salcâm, cu trunchiurile drepte)

Forma are 1-2 caractere morfologice de mică importanță (ex: *Thuja occidentalis* f. *globosa* – tuja, forma horticola globuloasa)

În cazul plantelor cultivate, întâlnim **cultivarul (soiul).**

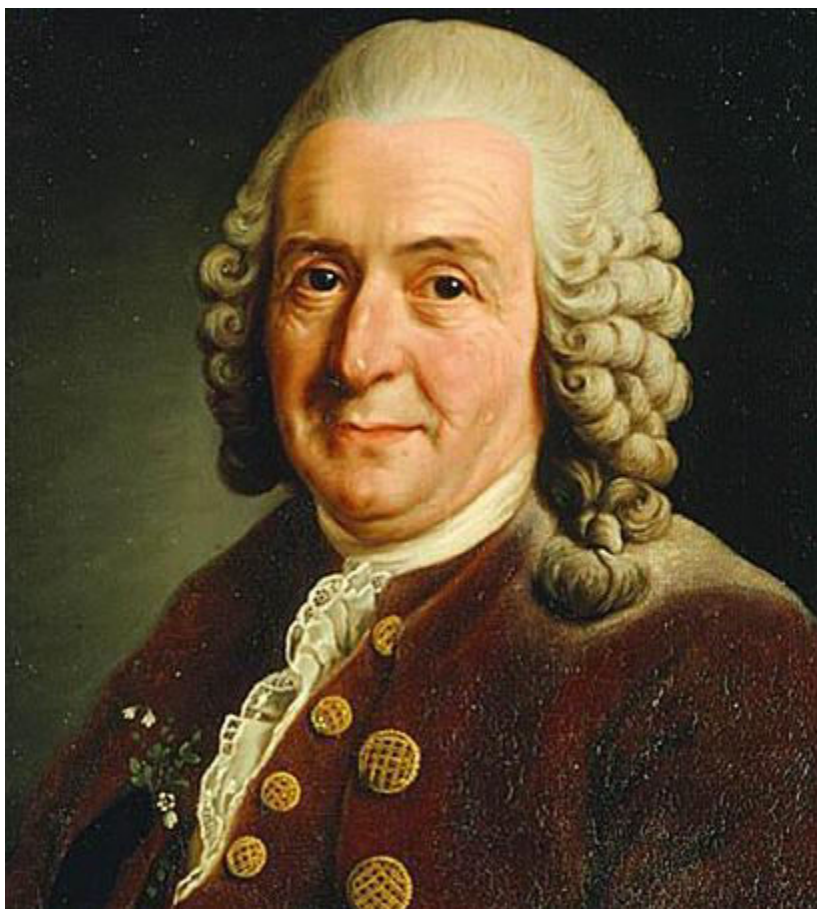
Nomenclatura plantelor

Primele nume care s-au dat la plante au fost denumirile populare. Acestea au mai multe dezavantaje:

- au valoare regională;
- nu toate speciile au nume popular;
- specii, genuri sau chiar familii diferite pot avea același nume popular (ex. *Lathyrus tuberosus* și *Nigritella nigra* se numesc popular - Sângele voinicului)

Nomenclatura științifică (denumirea științifică) își are originea în latină, suferind un proces de uniformizare în timp, proces impus de necesitatea unei denumiri precise și stabile a plantelor, universal valabilă.

Meritul cel mai mare îi revine botanistului suedez, **Carl von Linné** părintele sistematicii, care în anul 1735 folosește nomenclatura binară, în limba latină.

Carl Linné, născut **Carolus Linnaeus**

(n. [23 mai 1707](#) – d. [10 ianuarie 1778](#))

Este considerat părintele taxonomiei
și tatăl [ecologiei](#) moderne.

Fiecare specie este denumită prin două cuvinte, exemplu: *Prunus domestica* - prunul. Primul nume, *Prunus* (un substantiv), care reprezintă genul și se scrie cu literă mare, iar al doilea nume, *domestica*, (reprezintă epitetul specific), se scrie cu literă mică și are valoare numai împreună cu genul.

După denumirea speciei se trece numele autorului prescurtat, ex. - *Prunus domestica* L., litera L. reprezintă prescurtarea numelui lui Linné.

Dacă unei specii i se schimbă valoarea, fiind ridicată la nivel de gen sau coboară la varietate, primul autor care a descris taxonul respectiv se trece în paranteză, iar în afara parantezei se trece autorul care a făcut noua combinație. De exemplu, ciresul, *Cerasus avium* (L.) Moench, a fost denumit inițial de Linné *Prunus avium*.

Speciile de origine hibridă se notează cu semnul x, care nu se citește. La speciile hibride care aparțin aceluiași gen, semnul x se pune între numele generic și epitetul specific, iar în paranteză se trec părinții, de exemplu: *Fragaria x ananassa* (*F. virginiana* x *F. chiloensis*) - căpșunul.

Cea mai importantă dintre lucrările botanice apărute la noi care se ocupă de plantele vasculare de pe teritoriul țării noastre este „Flora R.P. Române – Flora R.S. România” în 13 volume (1952-1976), elaborată de 25 de botaniști. Lucrarea prezintă cca. 3400 de specii grupate în 786 genuri ce țin de 126 familii.

Plantă vasculară = nume generic pentru plantele superioare caracterizate prin prezența în structura lor a unor vase prin care circulă seva.

Cele mai importante lucrări botanice cu caracter floristic ale secolului XX din țara noastră au fost publicate de I. Prodan (1923, 1939), Al. Borza (1948), Al. Beldie (1977, 1979), V. Ciocârlan (1988, 1990, 2000), I. Sârbu și colab. (2001).

Conform sistemului filogenetic de clasificare elaborat de Ehrendorfer (1978), adoptat și completat de I. Pop și colab. (1983), regnul **PLANTAE** este divizat în 5 subregnuri:

- Subregnul **Procaryobionta** (cuprinde bacterii unicelulare)
- Subregnul **Phycobionta** (cuprinde alge unicelulare și pluricelulare)
- Subregnul **Mycobionta** (cuprinde mixomicetele, ciupercile și lichenii)
- Subregnul **Bryobionta** (cuprinde mușchii)
- Subregnul **Cormobionta** (cuprinde plante evoluat)